

A MINŐSÍTÉS MEGSZÚNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. § (2)
bekezdésére figyelemmel.

J ó v á h a g y o m :

dr. Selmeczi György r. ezredes
BM NYK vezetője *ok.*

VÉGREHAJTÁSI UTASÍTÁS

az operatív nyilvántartásból törölt személyek nyilvántartási kártonjainak, anyagainak megsemmisítésére, egyes személyek anyagainak holt levéltári rendszerbe való helyezésére, folyamatos selejttítésére

Az operatív nyilvántartás folyamatos finomítása során töröljük az alap, illetve a kutatónyilvántartásban szereplők közül azoknak a személyeknek kártonjait és anyagait, akiknek nyilvántartásba vétele indokolt, megalapozott volt, azonban az eltelt évek során kompromittáltságuk társadalmi veszélyessége csökkent, idős koruk és egyéb okok miatt a továbbiakban alap-, vagy kutatónyilvántartásban való kezelésük már nem szükséges. A törléssel egyidőben ezen személyek kártonjai és anyagai megsemmisítésre kerülnek, illetve egyes személyek kártonja és anyaga a holt levéltári rendszerbe lesz elhelyezve.

Miután nincsen elég pontosan és egyértelműen meghatározva, kiknek a kártonjait és anyagait kell megsemmisíteni, előfordul, hogy egyes személyekre vonatkozó kártonokat, anyagokat indokolatlanul a holt levéltári rendszerbe helyezik, illetve megsemmisítik. A törölt anyagok megsemmisítésére, illetve megőrzésére vonatkozó utasítás pontatlansága nehezíti az anyagok megsemmisítésének elbírálását, illetve a holt anyagok kezelésének, selejttítésének végrehajtását.

E hiányosság megszüntetése érdekében a nyilvántartásból való törléssel egyidőben a személyekre vonatkozó terhelő, kompromittáló adatok, anyagok ellenőrzése után dönteni kell:

- 1./ a./ A nyilvántartásból törölt személyek közül kiknek a kártonjait, anyagait kell azonnal megsemmisíteni,
- b./ kiknek a kártonjait, anyagait kell a holt levéltári rendszerbe elhelyezni.

Nytkm.: 398/1-21/1971

2./ A holt levéltári rendszer két részből áll:

- az operatív nyilvántartásból törölt személyek holt katon nyilvántartási rendszeréből,
- az operatív nyilvántartásból törölt személyek elleneséges tevékenységét bizonyító dokumentumok, kompromittáló anyagok levéltári rendszeréből.
/A továbbiakban holt levéltári rendszer./

3./ A holt levéltári rendszerből a selejtitést évenként végre kell hajtani.

A BM NYK 1. Osztály feladata a személyek operatív nyilvántartásból való törlése esetén.

I.

1./ A személyek operatív nyilvántartásból való törlésével egyidőben meg kell semmisíteni azon személyek nyilvántartási katonjait, anyagait:

- a./ Akik meghaltak /kivéve a bírósági, ügyészégi, rendőrhathósági eljárás alá vont személyek nyilvántartási katonjait, anyagait./
- b./ Akik rendőrhathósági eljárás alatt álltak, és 75. életévüket betöltötték /kivéve az internált személyek nyilvántartási katonjait, anyagait./
- c./ Akik kompromittáltságuk alapján nyilvántartási kategóriába tartoztak, a törlés ádején 75. életévüket betöltötték, bírósági és rendőrhathósági eljárás alatt nem álltak.
- d./ Akik munkás, paraszt és dolgozó osztályhelyzetű személyek, nyilvántartásuk indokolt volt, azonban eljárás alatt nem álltak, kompromittáltságuk, tevékenységük csekélyebb jelentőségű, társadalmi veszélyességük megszűnt és ezért törölve lettek a kutatónyilvántartásból.
- e./ Akiket 1945-1948-as években háborus, népellenes büntett gyanuja alapján vagy csekélyebb jelentőségű ügyekben, azért, mert a nyilaskeresztes és más fasiszta pártok, szervezetek tagjai, sorozott SS katonák stb. voltak és rendőrhathósági eljárás alá voltak.

A keletkezett rendőri, nyílt nyomozati anyagokból azonban kitűnik, hogy őrizetbe véve, elítélve, internálva nem voltak, ellenük bizonyíték hiányában megszüntették az eljárást.

- f./ Akiket tiltott határátlépés előkészülete, kísérlete miatt kutatónyilvántartásba vettek és az elkövetés idején fiatalok voltak. A figyelmeztetés óta három év eltelt, ez idő alatt újabb terhelő, kompromittáló adat nem merült fel ellenük.
- g./ Akik multbeli tevékenységük alapján nyilvántartási kategóriába tartoztak, azonban a szocializmus építése során munkájukkal kiemelkedő érdemeket szereztek.
- h./ Akik az MSZMP Titkársága 1968. októberi határozata, az illetékes pártbizottságok döntése alapján kompromittáltságuk ellenére párttagok maradtak és ezért a nyilvántartásból törlésre kerültek.
/A személyek bírósági anyagait vissza kell küldeni az illetékes bíróságnak, rendőrhatósági eljárás anyagait át kell adni a BM Titkárságnak/.
- i./ Akiknek anyagai operatív, politikai, történelmi értékkel nem bírnak.

2./ Az operatív nyilvántartási kartonok, dossziék, anyagok megsemmisítésékor az alábbi feladatokat kell végrehajtani:

- a./ "Z" jelzésű bélyegzővel kell ellátni a személyek nyilvántartási kartonját.
A nyilvántartásból törölt személyek kartonjai alapján intézkedni kell a gépi adatközpontból való törlés végrehajtásáról.
- b./ "Z" jelzésű bélyegzővel kell ellátni a személyek dossziéját.
Ha több személy szerepel a dossziében, és nem minden személy került törlésre a betűsoros névmutatóban a személy neve mellé kell a "Z" jelzést feltüntetni.
A személy nyilvántartási kartonját, ebben az esetben az anyag nélkül kell megsemmisíteni.
- c./A megsemmisítésre kerülő nyilvántartási kartonokról dossziékról jegyzőkönyvet /listát/ kell készíteni.

Ezen fel kell tüntetni:

- a megsemmisítésre kerülő nyilvántartási kartonok számát,
- a megsemmisítésre kerülő dosszié élő és irattári számát,
- a személy nevét, akire a dossziét nyitották, illetve a dosszié fedőnevét,
- a megsemmisítés idejét,
- a dosszié tartalmát oldalszám szerint,
- a megsemmisítés jóváhagyását,
- a megsemmisítést végrehajtó személyek nevét, rendfokozatát.

A megsemmisítési jegyzőkönyveket az operatív irattári csoportban kell kezelni.

- d./ Az operatív irattári rendszerből ki kell emelni a dossziékat helyettesítő mutatókat.
- e./ Az operatív irattárban és az operatív - hálózati alosztályon a dossziék nyilvántartási naplójában át kell vezetni a megsemmisítés tényét, idejét.
- f./ Végre kell hajtani a nyilvántartási kartonok, anyagok megsemmisítését.

II.

1./ A holt levéltári rendszerbe kell elhelyezni:

Az operatív nyilvántartásból törölt azon személyek nyilvántartási kartonjait, anyagait, akiknek kompromittáltsága megalapozott, adataiknak, anyagaiknak a holt levéltári rendszerben megőrzése indokolt. Továbbá az operatív, módszertani szempontból értékes anyagokat politikai, történelmi szempontból jelentős adatokat, anyagokat.

a./ Törlésre való indok nélkül:

- Akiket vizsgálati, bírósági, ügyészségi eljárás alá vontak.
/A bűncselekmény hiányában felmentett személyek bírósági anyagát vissza kell küldeni az illetékes bíróságnak./
- Akiket bírósági, ügyészségi eljárás alá vontak és meghaltak, /kivéve a kivégzett, vagy börtönben meghalt személyeket./
Nyilvántartási kartonjuk, bírósági, ügyészségi anyaguk nem selejttithető.

- b./ Akiket rendőrhatalósági eljárás alá vontak, internáltak, kitelepítettek, rendőri felügyelet alá helyeztek, preventív őrizetbe vettek.
Ha a személy 75. életévét betöltötte, a nyilvántartási kartonja, a kitelepítésre, a rendőri felügyelet alá helyezésre, a preventív őrizetbe vételre vonatkozó anyagok megsemmisíthetők. Internálási anyagát át kell adni a BM Titkárság irattárának.
- c./ Akiket a Btá. 56. §., Btk. 60. §. alapján és eljáráson kívül rendőri figyelmeztetésben részesítettek és egyéni elbírálás után nyilvántartásból töröltek.
Ha a törlést követő 10 év elteltével a személy nem került újra nyilvántartásba nyilvántartási kartonja, anyaga megsemmisíthető.
- d./ Akik nyilvántartási kategóriába tartoznak, kompromittáltságuk megalapozott és dokumentált volt, azonban egyéni elbírálás alapján a nyilvántartásból törölték, mivel idős koruk vagy kompromittáltságuk társadalomra való veszélyessége csökkent.
Ha a törlést követő 10 év elteltével a személy nem került újra nyilvántartásba nyilvántartási kartonja, anyaga megsemmisíthető.
- e./ Akiknél a törlés során úgy döntenek, hogy nyilvántartási kartonjaik személyükkel és kompromittáltságukkal kapcsolatos anyagaik megőrzése a dokumentumok politikai, történelmi, munkásmozgalmi jellege miatt célszerű.
- a horthysta államapparátus:
fasiszta, jobboldali pártok, szervezetek, intézmények, hivatalos szervek, egyházak működésére vonatkozó anyagokat, eredeti dokumentumokat.
  - személyi okmányokat, melyek pótolhatatlan dokumentumok, vagy módszertani propaganda célra felhasználhatók.
Magas kitüntetések adományozó okmányok, valamely szerv, vagy intézmény tagságát bizonyító igazolványokat, stb.
- A felsorolt anyagok, okmányok nem selejtíthetők.
- f./ Akiknek nyilvántartási anyagai tárgy- és témakör szerint feldolgozásra került:
- operatív, módszertani szempontból értékes anyagokat,
  - politikai, történelmi szempontból jelentős adatokat, anyagokat tartalmaznak.

Az állambiztonsági munka végzése során keletkezett anyagokat kiegészítik, az ellenséges tevékenységet, kompromittáltságot dokumentálják, megőrzésük az anyagok egysége miatt szükséges.

A tárgy- és témakör szerint feldolgozásra kerülő anyagok nem selejthetők. A személyek nyilvántartási kartonja ez esetben megsemmisíthető.

2./ A BM NYK 1. Osztály feladata az operatív nyilvántartásból törölt személyek kartonjainak, anyagainak holt levéltári rendszerbe való helyezésekor:

Az operatív nyilvántartásból való törlés során:

- a./ A holt levéltári rendszerbe való helyezéskor a feladatot végrehajtó, az adatok, anyagok alapján köteles állástfoglalni a holt levéltári rendszerbe való helyezést illetően.
- b./ "H" jelzésű bélyegzővel kell ellátni a személyek nyilvántartási kartonját, rá kell vezetni a törlés pontos indokát és azt, hogy melyik évben selejthető.

Az operatív nyilvántartásból törölt személyek kartonjai alapján intézkedni kell a gépi adatközpontból való törlés végrehajtásáról.

A "H" jelzésű kartonokat fonetikai sorrendbe kell besorolni a holt levéltári rendszerbe.

- c./ A személy dossziéjának, anyagának borítóját, amennyiben az egyedi, "H" bélyegzővel kell ellátni és rá kell vezetni, hogy melyik évben selejthető.
  - Ha több személy szerepel a dossziében és nem minden személy kerül törlésre, a betűsoros névmutatóban a személy neve mellé a "H" jelzést, a selejtités idejét fel kell tüntetni.
  - Ha az összes személy törlésre került a dossziéből, intézkedni kell a holt levéltári rendszerbe való helyezésről.
- d./ A "H" jelzéssel ellátott dossziékat, anyagokat a holt levéltári rendszerben számsorrendben kell elhelyezni.
- e./ Az irattári rendszerből a dossziékat helyettesítő mutatókat ki kell emelni és a holt levéltári rendszerben való elhelyezés tényét a dossziét nyilvántartó irattári naplóban át kell vezetni.

III.

A holt levéltári rendszerben elhelyezett anyagok selejtítése

A holt levéltári rendszerből a selejtítést évenként kell végrehajtani.

Minden év első felében a kartonrendszer átlapozásával ki kell választani arra az évre meghatározott, selejtítésre kerülő kartonokat és a kiemelt anyagok hozzácsatolásával az I. fejezet 2. pontjában meghatározottak szerint kell végrehajtani azok megsemmisítését.

Nem szabad selejtíteni, megsemmisíteni a levéltári szempontból értékes anyagokat, ha azok megőrzéséhez operatív érdek nem fűződik, a TUK szabályok betartásával át kell adni az illetékes szervezeteknek:

- A BM Titkárság irattárának:
a rendőrhatalósági eljárás az internálások anyagait,
a csendőr igazolási anyagokat.
- HM levéltárnak:
a katonai minősítéseket,
a személy-i nyilvántartási lapokat.

IV.

1./ A BM NYK 1. Osztály kezelésében lévő holt levéltári rendszerben elhelyezett kartonok és anyagok felhasználása.

A BM NYK 1. Osztály holt levéltári rendszerben prioráltatni, anyagokba betekinteni csak kivételes esetben lehet.

- Ha a személy érdeke fűződik hozzá, pl. rehabilitációs eljáráshoz az igazságügyi szervezetnek, nyugdíjigény megállapítására jogosult szervezetnek /nyugdíj beszámítási kérelem esetén stb./
- Ha a BM vezetőinek, vagy külső szervezetnek politikai, történelmi, operatív jelentőségű anyagokat, adatokat kell felkutatni.
- Ha azt az operatív feldolgozó munka érdeke feltétlen megkívánja.

A holt levéltári rendszerben elhelyezett adatok priuszként nem használhatók fel!

A személyek prioráltatása a rendszeresített kérdőjegyten történik, melyet az operatív nyilvántartási szabályzatban meghatározott vezető ír alá.

Anyagokba való betekintés, illetve azok kikérése szolgál-
lati jegyen történik, melyet az illetékes osztályvezető
vagy annak helyettese ír alá.

A kérdőjegyen, szolgálati jegyen fel kell tüntetni, hogy
a holt levéltári rendszerben kéri a priorálást, illetve
az anyagokba történő betekintést, kikérést.

A kérelmeket engedélyezés céljából a BM NYK 1. Osztály
vezetőjének be kell mutatni.

2./ A BM NYK 1. Osztály holt levéltári rendszerének kezelé-
sével kapcsolatos feladatok.

- Az Operatív - hálózati, és az Operatív - adatszolgál-
tató alosztályon döntik el a személyek operatív nyil-
vántartásból való törlése során a kartonok megsemmi-
sítését, illetve az anyagok holt levéltári rendszerbe
való helyezését és a selejtités időpontját.
- Az Operatív - adatszolgáltató alosztályon végzik a
holt karton nyilvántartási rendszerben a priorálást.
- Az Operatív - dokumentációs alosztályon biztosítják a
holt levéltári rendszerből az anyagok betekintésre
való kiadását.
- Az Operatív - dokumentációs alosztály vezetője felelős
a selejtités gyakorlati végrehajtásáért.
- A BM NYK 1. Osztály alosztályvezetői felelősek ezen
utasításban meghatározottak pontos végrehajtásáért.

B u d a p e s t, 1971. augusztus 31.

Ács Ferenc r. ezredes
osztályvezető *sb.*

Készült: 5+3 pld/KK ~~+3 pld.~~

Nytsz: 398/1-21/1971.

Ropták:

1. m. pld. dr. Selmeci főny. en.
2 " TÜK.
3 " A/abó,
4 " B/abó,
5 " C/abó

+ 3 pld: 1 sz. pld. C/Totál d
2 " " 2/B abó
3 " " C/Szilágyi d.